

Lausunto Lapin hyvinvointialueen palveluverkon muutosten valmistelua varten

Khall 23.09.2024 § 344
157/00.01.02/2024

Valmistelija

Kunnanjohtaja Timo Kurula, puh. 040 959 7597

Yleistä:

Lapin hyvinvointialue on toimittanut kuntaan lausuntopyynnön, joka on toimitettu yhteistyökumppaneille ja sidosryhmille ja antaa mahdollisuuden toimittaa 30.9.2024 mennessä lausunto palveluverkon muutosten valmistelua varten. Materiaalia lausuntojen antamista varten on hyvinvointialueen verkkosivulla <https://lapha.fi/palvelustrategia>.

Aluevaltuusto päätti palveluverkkoon liittyvistä linjauksista jo kertaalleen huhtikuussa, mutta päätöksistä on tehty valituksia hallinto-oikeuteen. Valtuuston päätösesityksiä valmisteli aluehallitus, jonka jäsenistä osa oli mahdollisesti esteellisiä kuntiin liittyvän kaksoisroolin vuoksi. Aluehallitus on päättänyt käynnistää palveluverkon muutoksia koskevan päätöksenteon valmistelun uudelleen siten, että asian käsittelyyn aluehallituksessa tai muissa hyvinvointialueen toimielimissä eivät osallistu alueen kaupungin-/kunnanhallitusten jäsenet eivätkä kuntien johtavat viranhaltijat. Aluevaltuustossa he kuitenkin voivat osallistua päätöksentekoon.

Hyvinvointialue järjestää muutossuunnitelmista myös kuntakohtaisia asukastilaisuuksia. Kittilän tilaisuus ollaan järjestämässä 1.10.2024. Asukastilaisuudessa Lapin hyvinvointialueen edustajat kertovat kuntaan liittyvistä palveluverkon muutoksista ja suunnitelmista. Asukkailla, paikallisilla kumppaneilla ja paikallis päättäjäillä on mahdollisuus kysyä ja kommentoida sekä antaa palautetta. Tilaisuudessa on paikalla hyvinvointialueen johtoa vastaamassa kysymyksiin ja kertomassa muutoksista tarkemmin.

Aluehallitus hyväksyi sosiaali- ja terveystalouden palveluverkon muutoksia koskevan suunnitelman tässä vaiheessa pohjaksi lausunnoille. Valmistelua on jatkettu elo-syyskuun aikana aluehallituksen ohjauksessa. Tavoite on, että aluevaltuusto käsittelee palveluverkkomuutosten linjauksia kokouksessaan 28. lokakuuta.

Suunnitelman mukaan sosiaalipalvelujen palvelurakennetta kevennettäisiin muun muassa palveluasumisen osalta. Muutoksia tulisi myös terveyskeskusten vuodeosastoihin. Lisäksi esimerkiksi sairaaloiden työnjakoa uudistettaisiin. Periaatteena on, että tärkeimmät peruspalvelut tuotetaan jatkossakin lähipalveluna. Suunnitelma sosiaali- ja terveystalouden palveluverkon muutoksista Lapin hyvinvointialueella (versio 21.8.2024) on oheismateriaalina.

Kittilän kunta on lausunut asiassa aiemmin kunnanhallituksen päätöksellä 26.3.2024 § 106.

Kunnanhallitus käyttää kunnan puhevaltaa kuntalain 39 §:n mukaan päättäen käytetäänkö puhevaltaa ja mikä kanta silloin otetaan.

Aluevaltuusto päätti 22.4.2024 § 19 hyväksyä talouden sopeuttamisohjelman. Samassa kokouksessa aluevaltuusto teki päätöksiä, jotka linjaavat talouden sopeuttamisohjelman toteutusta:
20 § Vammaisten palveluiden palvelurakenteen keventäminen
21 § Ikääntyneiden palveluiden palvelurakenteen keventäminen

22 § Perusterveydenhuollon sairaalahoidon uudistaminen
22 § Palvelurakenteen muutokset erikoissairaanhoidossa.

Aluevaltuuston päätöksistä on tehty aluevalituksia Pohjois-Suomen hallinto-oikeuteen. Lausuntopyynnössä todetaankin aluevaltuuston tehneen palveluverkkoa koskevia päätöksiä, mutta johtuen valituksista on aluehallitus päättänyt käynnistää palveluverkon muutoksia koskevan päätöksenteon uudelleen.

Lausunto:

Sen lisäksi, mitä Kittilän kunnanhallitus on jo 26.3.2024 § 106 lausunut (liitteenä), esitämme lausuntonamme Lapin hyvinvointialueen palveluverkon muutosten valmistelua varten seuraavaa:

Lapin hyvinvointialue on käynnistänyt vuoden 2023 aikana hyvinvointialueen palveluiden järjestämishjelman ja sosiaali- ja terveyspalveluiden palvelustrategian laatimisen osana Lapin hyvinvointialueen strategian toimeenpanoa. Lapin hyvinvointialueen toimielimet ovat käynnistäneet talouden sopeuttamisen ja palveluverkko on osa sitä. Kittilän kunta on antanut lausunnon 26.3.2024 § 106 koskien säästöjä ja palveluita.

Palvelustrategian mukainen tavoite on vahvistaa **lasten ja nuorten osalta** hyvinvoinnin positiivista kehitystä. Pohjoisella palvelualueella, johon Kittilä kuuluu kasvatus ja perheneuvontaa on tarkoitus suunnitella yhdistetyn perheneuvolan toimintana, johon sisältyy perhe- ja kasvatusneuvolatoiminta sekä lasten ja nuorten matalankynnyksen mielenterveyspalvelut. Muutoksen tavoitteena on vastata paremmin eri ikäkausien tavoitteeseen. Tunturi-Lappi ja Pello olisi oma alueensa ja muu pohjoisin Lappi omansa. Kittilän kunnalla olisi mahdollista osoittaa tiloja lasten ja nuorten ensiturvakotitoimintaan, mikäli tilat tarpeeseen vuokrattaisiin ja Pohjoisen palvelualueen osalta Kittilä hyväksyttäisiin sijaintipaikkakunnaksi.

Ikäntyneiden palvelut, terveyskeskusten vuodeosastot ja kotisairaala:

Ikäntyneiden pitkäaikainen ympärivuorokautinen palveluasuminen tarkoittaa asumista hoivayksikössä, jossa on henkilökunta paikalla koko ajan ja yksikössä saa hoivaa päivällä, illalla ja yöllä. Lyhytaikainen ympärivuorokautinen palveluasuminen tarkoittaa asumista lyhytaikaisesti hoivayksikössä, jossa on henkilökunta paikalla koko ajan ja yksikössä saa hoivaa päivällä, illalla ja yöllä.

Lyhytaikaisesta ympärivuorokautisesta palveluasumisesta käytetään monia eri nimityksiä: intervallihoito, kotisairaalan lupapaikka, sosiaali- ja kriisipäivystyspaikka. Palvelua voi saada sekä suunnitellusti, että äkillisesti mm. seuraavista syistä: jos jonottaa pitkäaikaista asumispaikkaa, omaishoitajan vapaan ajaksi, kotona pärjäämättömyyden vuoksi (toimintakyvyn arvioinnin ajaksi), jos omaishoitaja joutuu äkillisesti sairaalahoitoon, kotona tulee jokin kriisitilanne tai suunnitellulle hoivajaksolle.

Yhteisöllinen asuminen tarkoittaa pitkäaikaista asumista hoivayksikössä, jossa kotihoito tarjoaa hoivapalvelut asukkaan yksilöllisen tarpeen mukaan. Hybridiyksiköllä tarkoitetaan asumisyksikköä, jossa on henkilökuntaa ympäri vuorokauden paikalla. Yksikössä voisi saada pitkäaikaisen tai lyhytaikaisen ympärivuorokautisen palveluasumisen palvelua tai yhteisöllisen asumisen palvelua.

Vuodeosastolla tarkoitetaan terveydenhuoltolain mukaista laitoshoidoa. Samaan palveluun viitataan myös, kun puhutaan sairaalahoidosta, sairaansijoista, perusterveydenhuollon osastoista tai akuutti- tai kuntoutusosastoista.

Kotisairaanhoido on potilaan kotiin vietyä sairaanhoidoa. Sen tarkoitus on helpottaa sairaan henkilön kotona selviytymistä, tukea omaisia sairaan henkilön kotihoidossa ja esimerkiksi helpottaa sairaalasta kotiutumista. Kotisairaanhoidoa ovat erilaiset lääkärin määräämät sairaanhoidon toimenpiteet, kuten näytteiden ottaminen, mittaukset, lääkityksen valvominen ja asiakkaan voimien seuraminen sekä kivun helpottaminen.

Hyvinvointialueen toiminta- ja taloussuunnitelmassa ja talousarviossa vuodelle 2024 on asetettu tavoitteeksi keventää ikääntyneiden palvelurakennetta. Käytännössä tätä on suunniteltu kevennettäväksi siten, että ympärivuorokautisen palveluasumisen peittävyysprosenttia lasketaan. Tilalle on kaavailtu yhteisöllisen asumisen ja kotihoidon lisäämistä. pohjoisella alueella on nyt ikääntyneiden palveluissa käytössä yli 75-vuotiaille ympärivuorokautista hoivaa 342 paikkaa. Alueella suunnitelman mukaan paikkoja vähennettäisiin 34 sisältäen ympärivuorokautisen palveluasumisen, lyhytaikaishoidon ja kotisairaalan lupapaikat.

Laphan suunnitelman mukainen toimeenpano Kittilässä edellyttää laskennallisesti 27 ympärivuorokautisen palveluasumisen paikan vähentämistä.

Kittilän kunta toteaa, että ikäihmisten ympärivuorokautisen palveluasumisen hoivapaikkojen määrää Kittilässä ei saa vähentää.

Yhteisöllisen asumisen paikkoja Kittilässä tarvitaan laskennallisesti noin 13–14. Ympärivuorokautisen palveluasumisen vähennystarve toteutetaan muuttamalla Palvelutalo Koivukoti ns. hybridiyksiköksi, jossa tulee olemaan 28 ympärivuorokautisen palveluasumisen paikkaa sekä 4 yhteisöllisen asumisen paikkaa.

Palvelutalo Metsola muutettaisiin noin 10-paikkaiseksi yhteisölliseksi asumiseksi Palvelutalo Pääskylässä säilyy 23 pitkäaikaista ympärivuorokautisen asumisen paikkaa ja 7 lyhytaikaista paikkaa, mikä sisältää sosiaali- ja kriisipäivystyspaikat.

Kittilän kunta toteaa, että palvelutalo Metsola tulisi säilyttää palvelutasoltaan nykyisellään.

Lapha suunnitelmassa toteaa, että Kittilässä on 8-paikkainen yhteisöllisen asumisen yksikkö Havukka. Se on huonokuntoinen ja ahdas. Tilat on kierretty Laphan toimitilahallinnon toimesta keväällä.

Laphan suunnitelman mukaan Kittilässä on laskennallisesti liikaa yhteisöllistä asumista, ja olisi tilojen käytön suhteen järkevää luopua näistä huonoista kiinteistöistä. Siellä on nyt 7 asukasta.

Yhteisöllisen asumisen palvelut suunnitellaan asukaskohtaisesti asiakas-suunnitelman mukaisesti kotona asumista tukevin palveluin. Palvelun voivat tuottaa kotihoidon työntekijät, tai yksikössä voi olla oma henkilökunta.

Muutokset hybridiyksiköiksi ja paikkamuutokset toteutetaan vuoden 2024 loppuun mennessä tai paikkojen vapautumisen myötä. Kittilässä

perusterveydenhuollon vuodeosastotoiminta jatkuu. Kotisairaala-toiminta alkaa vuodeosaston yhteydessä 1.9.2024 alkaen
Kittilän kunta kiinnittää huomiota Tunturi-Lapin ympärivuorokautisen päivystyksen tarpeeseen ja toteaa, että sen tasoa ei saa alentaa, koska matkailu on kasvava elinkeino alueella ja tuo paljon vierailijoita alueelle. Ikäihmisten ympärivuorokautisen palveluasumisen hoivapaikkojen määrää Kittilässä ei saa leikata. Palvelutalo Metsola tulee säilyttää palvelutasoltaan nykyisellään. Kittilän perusterveydenhuollon vuodeosastotoiminta tulee säilyttää.

Esittelijä	Kunnanjohtaja Kurula Timo
Päätösehdotus	Kunnanhallitus päättää antaa edellä selostetun lausunnon Lapin hyvinvointialueen palveluverkon muutoksen valmistelusta ja merkitsee muutosten valmistelun tiedoksi.
Päätös	Aki Nevalainen oli poissa kokouksesta klo 15.43-15.45. Esitys hyväksyttiin. Pöytäkirja tarkastettiin tämän asian osalta kokouksessa.